

**BRIŽINSKI
SPOMENIKI
STR. 3**

**OCEJNA DELA
KULTURNI
SKUPIN
STR.6**

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 16. januarja 1997 * Leto VII, št. 1

STAROST JE NEJ SAMO ŽALOST

Gda je gnauk glavni grški baug Zeus s Hermesom odo po Frigiji, so je lidge trnok grđau gorprijeli. Zvün fejš-fejš staroga Philemona in njegve žene Baucis, šteriva sta lepau podvorila dvōma vandroši. Zeus je čemerena grato na tisto lüstvo pa veliko povauden poslo na nji. Vsi so spomrli zvün Philemona pa Baucisa. Njino staro siromačko kučo je spremeno v lejpo paloto. V tej sta živela dva starca v velki lübezni, štera je takša vōrna bila, ka je baug nej dopüsto, ka bi eden prva mrau, kak drügi. Gda sta don mogla mrejtji, ji je Zeus spremeno v dve lejpi lipovi drejvi, štere so mele svoje korenine pa vejke na vōke vküper spletene v kite.

V življenji je nej vsigder tak lepau, kak v pripovejsti. Tau, ka mauž pa žena gnako ali skor gnako mrgeća, je bole rejdko. Moške Baug zvekšoga prva k sebi vzeme kak ženske, zatogavolo je dosta več divic kak (v)dovcov. Pri nas v Porabji tō. Tak sam na pamet vzōu 30-oga decembra tō, gda so porabski slovenski penzionisti meli svoje zadnje lanjsko srečanje v Monoštri. Vala Baugi je zato dosta zakonski parov tō bilau.

Na tom djilejši so tak skončali, ka pravo društvo (egyeshlet) naredijo, ka do tak prej dosta več kaj leko naredli. Nika sam se nej zmejšo, dosta vse kaj škejo delati. Aktivni škejo biti. Neškejo vsigder samo o tom gučati, koga gde kaj boli, kak drago je vrastvo pa žitek na sploj. Tau tak, ka gda vküper pridejo, te do malo kakše tute tō kaj

pripovedjali, depa drügo tō. Do spejvali, igrali, plesali, stare zgodbe pripovedjali, figice geli, štere sami spečejo, es pa ta se

pelali, ka naj malo nauve krajine tō spoznajo... Slejdno nedelo v decembru se je lepau vidla ta njina aktivnost. Kak vejim, blüzi

70 členov má Porabsko slovensko društvo. Bili so aktivni, skor iz vsakše porabske slovenske vesi so prišli. Aktivni so že

zatogavolo, ka so nutri staučili v društvo. Več takši geste med njimi, šteri so sprvoga nej steli, zdaj pa pravijo, ka jim je nej žau. Njina intelektualna aktivnost se vidi v tom tō, ka so na svoje srečanje pozvali Marijo Kozar iz Sombotela, štera jim je na kratko nutri pokazala svoje nauve knige "Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem". Zavalila se jim, ka so ji naši starci tō dosta pomagali, gda je vküper brala informacije za knige. Mislim, ka bi dobro bilau, če bi leko na njina srečanja včasik prišli takši mladi tō, štere briga naša slovenska kultura. Iz toga društva leko bi gratala prava banja informacij za našo slovensko kulturo.

Kak bi bilau lepau vidati, da bi se vejke pa korēnje stari pa mladi porabski lipovi drejv začnile lepau vküper naplejtati na takši srečanjaj. Po tenkaj koreninaj bi mlade drejve dobivale informacije, znanje, stare pa mladostno radost pa življenjsko mauč. Starejši pa mlajši Slovenci bi tō leko bili porabski Philemoni pa Baucisi. Namesto Zeusa pa bi leko podvorili naši slovenski kulturi. Ovak tak zopodimo, kak tisto odümo lüstvo v Frigiji.

Ka so se korenine pa vejke porabski slovenski lipovi drejv začnile vküper pripeljati v društvi penzionistov, sam nej na pamet vzōu samo iz toga, ka so vsi vküper veselo spejvali pa plesali na Stankotovo pa Korpič Lacino igrauto.

Ženske so doma spekle figice, so je prinesle na srečanje, tam doj sklale na en alamenski velki sto, šteroga nogače so se že vse vögibale. Na konci več niške nej znau, štero so čene figice. Vse so bile - njine.

Figice pa Paukaraj.

Francék Mukič

(Moteča) narodnostna poslanca v slovenskem državnem zboru

SLAST PO OBLASTI NIMA MEJA

Sodniki Ustavnega sodišča Republike Slovenije so razpravljali o pobudi odvetnika Danijela Starmana, naj bi sodišče začasno zadržalo uredničevanje tistih določil zakona o volitvah v državni zbor in tistih določb poslovnikov državnega zbora, ki govorijo o posebni volilni pravici in posebnem pravnem položaju predstavnikov obeh manjšin v Sloveniji. Sodniki so to pobudo po daljši razpravi zavrnili. Zgodilo se je lanskega decembra.

"Slovenija mora vztrajati, da manjšini v državi, kjer živi (Italiji, Avstriji pa tudi na Madžarskem), zagotovi tako politično sodelovanje, kot ga sama omogoča avtohtoni manjšinoma v Sloveniji. Od tega preprosto ne smemo in ne moremo odstopiti, saj bi to pomenilo, da priznavamo ena merila za manjšini v Sloveniji in druga za Slovence v zamejstvu. Politična rešitev mora biti v zagotovljeni participaciji na lokalni, regionalni in državni ravni," je v daljšem pogovoru za enega izmed slovenskih dnevnikov povedal dr. Peter Vencelj, državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu.

"Narodnostni skupnosti sta neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v državnem zboru," Ustava Republike Slovenije, 1991.

Položaj manjšin v nobeni politični ureditvi ni idealen, razlike so iz države v državo ali celo v eni državi. Lep primer za to je Avstrija, kjer se položaj koroških Slovencev

razlikuje od razmer na Gradiščanskem, še bolj pa na Štajerskem, kjer živi "najmanj priznana" manjšina, zopet drugače je z madžarsko manjšino na Dunaju. Čeprav narekuje skrb za koroške in štajerske Slovence ter gradiščanske Hrvatve 7. člen avstrijske državne pogodbe, ki je (bila) osnova za državno samostojnost, ima vsaka manjšina še vedno svoje specifične in načelne probleme. Če k temu dodamo še, da je uradno stališče Avstrije do njene manjšine v Italiji mnogo jasnejše, potem je neke vrste (poenostavljen) krog sklenjen. Avstrija je že desetletja demokratska država po kriterijih, za kakršne smo se odločili v Sloveniji šele pred nekaj leti (in enako na Madžarskem). Tudi Italija ima zelo različna merila do manjšin, zlasti do slovenske. Zaščitnega zakona v Rimu še niso sprejeli, ker nočejo priznati enakih pravic Slovincem, ki živijo v Trstu, in onim, ki so, denimo, v Čedadu.

Manj političnih razlik je na Madžarskem, čeprav je položaj trinajstih uradno priznanih manjšin, zelo različen. Če zapišemo, da so narodnostno-politične razmere najprimernejše za Hrvatve v županiji Baranja (Peč), lahko hkrati ugotovimo, da ima hrvaška narodnost v Železni županiji (Szombathely) najmanj manjšinskih pravic in (še) plačuje največji "davek" na neposredno bližino nekdanje železne zavesne med Vzhodom in Zahodom.

V Sloveniji je bila skrb za manjšini, madžarsko in italijansko, stalnica tudi prejšnje politike. Nekateri konkretni rezultati, ki so bili ustvarjeni, so še vedno lahko za zgled mnogim državam z demokratsko ureditvijo. Predlog spisek bi bil, če bi naštevati vse, zato omenimo dvojce: na visoki ravni so rezultati v narodnostnem izobraževanju v Prekmurju in ustrezna je zastopanost obeh narodnosti v političnih telesih, tudi v državnem zboru Republike Slovenije. Dosedanja prizadevanja na Madžarskem, da bi imele manjšine zagotovljenih trinajst poslanskih sedežev v parlamentu, niso obrodila sadov. Prva demokratska vlada premiera Józsefa Antala si je prizadevala zlasti pomagati Madžarom v sosednjih in drugih državah. O narodnostnih poslancih v parlamentu je sicer bilo govora, vendar se za to obliko zastopanosti v najvišjem predstavniškem telesu stranke niso mogle odločiti. Tudi zato, je bilo slišati, ker bi (lahko) narodnostni poslanci ravnali v nasprotju s strankarskimi interesi. V prvem parlamentu je bila vladajoča koalicija manj prepričljiva, kot je v sedanjem. Toda tudi v sedanjem madžarskem parlamentu, ko ima vladna koalicija prek 70 odstotkov poslanskih mest, manjšine niso dobile svojih sedežev, razen če je kateri izmed poslancev iz narodnostnih vrst kandidiral na strankarski listi in bil tudi izvoljen.

V slovenskem državnem zboru imata madžarska in italijanska narodnost svoja zagotovljena sedeža. S tem je manjšinama zagotovljeno in omogočeno, da sodelujeta pri domala vseh, za državo (in manjšini) najpomembnejših odločitvah, in ne samo pri odločitvah, pomembnih zgolj za manjšini, medtem ko je pravica veta vezana na odločanje o konkretnih narodnostnih zadevah. Ta demokratska vrednota prihaja že iz prejšnje ustavne ureditve in sodi med tiste, ki tudi v svetu kažejo na demokratski odnos do manjšin v Sloveniji.

Zdaj se je pojavila skupina (njen izrazit zagovornik je odvetnik Danijel Starman, ki je bil v prejšnjem mandatu državnozborni poslanec na listi Janševih socialnih demokratov, na lanskih volitvah pa ga državljani niso vnovič izvolili), ki poskuša zrušiti vrednote, ki udeležujejo tiste manjšinske pravice, za katere si v mnogih evropskih okoljih šele prizadevajo. Pobuda Ustavnemu sodišču je (bila) ovita v leporečje, da predlagatelj ne gre za zmanjšanje manjšinske zaščite, ampak da naj imata manjšini tiste pravice, ki jima pripadajo. Predlagatelj (in odvetnik) seveda ne gre za pravice manjšin, ampak za državnozbornsko računico, po kateri imajo stranke slovenske pomladi 45 poslancev (natančno polovico državnega zbora); stranke, ki podpirajo prejšnjega premiera dr. Janeza Dmovaška, pa 43

poslancev, podpirata pa jih tudi narodnostna poslanca, ki sta svoje stališče tudi javno povedala. Če bi se Mária Pozsonec in Roberto Battelli odločila podpreti kandidata za premiersko mesto iz strank slovenske pomladi (Marjana Podobnika), tudi njun (sedanji ustavni) status ne bi bil vprašljiv. Formula je preprosta (in pozorna): smo za demokracijo (tudi za manjšine), če je "nategnjena" na naše strankarsko kopito. Koliko pozornosti so namenili v Evropi dotedanjemu slovenskemu odnosu do manjšin, preden so priznali samostojnost Slovenije, za to imajo predlagatelji prekratek spomin. Drugače ocenjuje pravice madžarske in italijanske narodnosti novi predsednik državnega zbora dr. Janez Podobnik, in sicer poudarja vlogo dosedanje manjšinske zaščite pa tudi, da se mora ohraniti dosedanja raven narodnostnih pravic. Zavzemanje za recipročnost, kjer je mogoče, in približevanje enakim pravicam, kjer so razlike prevelike, pa v tem kontekstu ne more biti moteče niti za prekmurske Madžare, niti za italijansko narodnost na Obali; in tudi ne za Slovence v zamejstvu. Našim narodnostim v sosednjih državah so tovrstni predlogi v zelo veliko škodo, saj jih ne motijo pravice, ki jih imata manjšini, marveč si prizadevajo za enake in podobne pravice kot so zdaj v Sloveniji.

eR

DELOVANJE JAVNEGA SKLADA ZA NARODNE IN ETNIČNE MANJŠINE

11. oktobra l. 1996 je imel kuratorij Javnega sklada prvo obletnico delovanja. V enem letu svojega obstoja je dvakrat razpisal natečaje za podporo manjšinskim organizacijam in programom ter jim podelil 579.650 tisoč forintov.

V prvem primeru je bil razpisan splošni natečaj, v okviru le-tega je dobil slovenski list Porabje 6,6 milijonov forintov proračunskih sredstev. Sklad podpira 13 področij manjšinskega delovanja,

med temi je šolstvo, založniška, gledališka, knjižničarska dejavnost, otroški in mladinski programi, versko življenje, raziskave, ohranjanje tradicij, pravna zaščita manjšin. Slovenci so vložili 17 prošenj v naslednjih tematskih sklopih: šolstvo, knjižničarstvo, versko življenje, mednarodni stiki, raziskave. Izmed 17-ih (zapravo vsota 7 milijonov 585 tisoč) je kuratorij odobril 11, v višini 3 milijone 186 tisoč forintov.

V lanskem letu je bilo vloženih vse skupaj 2.352 prošenj, izmed teh je bilo odobrenih 1.646. Največkrat so se obrnili k skladu zaradi denarne podpore Romi (824), Nemci (557), Slovaki (298), Hrvati (140). S tem sorazmerne so tudi vsote, ki so jih dobile posamezne manjšine (Romi 91 mil.; Nemci 45 mil.; Slovaki 27 mil.; Hrvati 18 mil.) Manj prošenj kot Slovenci so vložili le Grki, Rusini in Ukrajinci. Zanimiva je primerjava s Srbi

(njihovo število je približno enako kot število Slovencev). Oni so vložili 103 prošnje in dobili 16,5 milijona forintov. Rad bi vas torej opozoril, ne zamudite natečajev ter si prizadevajte, da bodo vaše prošnje v skladu z razpisano vsebino. Kuratorij je drugič razpisal natečaj za srednje in visokošolske štipendije za šolsko leto 1996/97; za srednješolske štipendije se je prijaviло 1072 dijakov, za visokošolske in univerzitetne pa 1211

študentov. Po modelnih izračunih je upravičencev 900 srednje- in 357 visokošolcev. Za štipendije je kandidiralo 17 slovenskih študentov, dobilo jih je pa 5. Ostalih 12 so zaradi pomanjkanja financ zavrnili.

Upam, da bom lahko tudi v tem letu zastopal v kuratoriju sklada slovenske interese, zato prosim organizacije, društva in institucije, da v čim večjem številu kandidirajo na raspisane natečaje.

Ferenc Kranjec
član kuratorija

Štenjé

BRIŽINSKI SPOMENIKI

Letos bi radi starišom, stari starišom nutpokazali, ka se mlajši včijo v šauli o slovenski literaturi. Ka je tau, literatura? **Literatura** so dojspisane, zdruk-nivane **litere**. Pesmi, štere ne spejavamo, pa pripovejsti o šteri vejmo, što je je napiso - tau so pesniki i pisatelje. Literatura je štenjé, ka v knjigaj štemo.

GLAGOLITE SLOV. ROKOP. ZLOUPOB. 1.
Bože gospodi milostivi, oče bože, tebe ispuvede
vseh moj greh: A tuje sem, oče bože, i tuje sem, oče bože
vsemu svetemu krstu i svetemu mihaelu, i vsem selom božjem
i vsem mončnikom božjem, i vsem vernikom božjem, i vsem
devam pravnim, i vsem pravdnim. I tebe božji rabe
(služabnik), hotjo biti ispoveden vseh mojih greh,
i verujon, da mi je, na sem svete biuši, iti že na
on svet, paki že vstati na sondni den. Imeti mi
je život po sem, imeti mi je otpustek mojih
grehov. Bože milostivi, primi mojo ispoved mojih
grehov:...

Sprva so z rokavu pisali, s tinto pa pero. Zato pravimo, ka so tau **rokopisi**. Prve tri slovenske rokopise - **BRIŽINSKE SPOMENIKE** - je napiso duhovnik kauli leta 900 ali 1000. V prvom spomeniki je spauved, štero so vernicke pri meši vküper, na glas molili. V drugom je predga o greji pa pokauri, v tretjom je pa spauved.

Predgo o greji pa pokauri so predgali naši stari-stari starcom naš prvi pušpek Sveti Metod pa njegovu včenički tó. Iz te predge pozna pri nas starejše lüstvo rejč - **mrski**. (Gvušno ste že čüli, ka so pravli, ka té grdi mrski maček pá v künji gé, ali pa tákše.) Rejč "mrski" pomeni, ka grdi, takši, ka se komi ne vidi. V predgi so duhovnicke gučali o greji, ka je tau grdo, mrsko delo. Greje je Baug mrzo, odürjavau, nej rad büu, če je človek grejšo.

Dojpreštite zdaj par rejči **iz prve spauvedi**, štero smo prejkspisali z našimi literami, ka te bole razmili:

"Bože, gospodi milostivi, oče bože, tebe ispuvede ves moj grej, i svetemu Krstu i svetej Mariji, i svetemu Mihaelu, i vsem krilatcem (angelom) božjem, i svetemu Petru, i vsem selom božjem, i vsem mončnikom (mantrnikom) božjem, i vsem vernikom božjem, i vsem devam pravnim, i vsem pravdnim. I tebe božji rabe (služabnik), hotjo biti ispoveden vseh mojih greh, i verujon, da mi je, na sem svete biuši, iti že na on svet, paki že vstati na sondni den. Imeti mi je život po sem, imeti mi je otpustek mojih grehov. Bože milostivi, primi mojo ispoved mojih grehov:..."

Marija Kozar

DR. DRNOVŠEK MANDATAR

Po dveh burnih dnevih in številnih vročih razpravah so poslanci slovenskega parlamenta za mandatarja nove slovenske vlade izvolili dr. Janeza Drnovška. Predsednika Liberalne demokracije Slovenije so izvolili z minimalno večino, dobil je 46 poslanskih glasov, 44 pa jih je bilo proti.

Ze pred sejo si je Drnovšek zagotovil podporo 45. poslancev. Poleg Liberalne demokracije Slovenije so ga podprle še naslednje parlamentarne stranke: Združena lista socialnih demokratov, Demokratska stranka upokojencev in Slovenska nacionalna stranka ter oba narodnostna poslanca Roberto Batteli in Maria Pozsonec. Slovenska ljudska stranka, Slovenski krščanski demokrati in Socialdemokratska stranka Slovenije, ki so se po volitvah odločili, da nastopijo skupaj v tako imenovani "pomladni koaliciji", so imeli preostalih 45 glasov. Na presenečenje mnogih pa se je poslanec Slovenskih krščanskih demokratov iz Prekmurja Ciril Pucko odločil, da podpre dosedanjega predsednika vlade in mu tako zagotovil odločilni 46. glas.

DAN MANJŠIN NA MADŽARSKEM

Že drugo leto praznujemo na Madžarskem dan manjšin in to 18. decembra. Glavna organizatorja svečanosti sta bila Urad za zamejske Madžare in Urad za manjšine. Osrednja prireditev je bila v kongresni dvorani madžarskega parlamenta. Prireditve se je udeležil in navzoče pozdravil predsednik vlade Gyula Horn. Med drugim je povedal, da ta dan skupaj praznujemo manjšine na Madžarskem in večinski narod ter zamejski Madžari. Madžarska si prizadeva, da bi s sosednjimi državami imela dobre odnose. Pri tem lahko veliko pomagajo manjšine. Ob tem dnevu so podelili tudi odlikovanja za manjšine. Več kot stoto oseb in skupnosti je bilo predlagano za odli-

kovanje. Ocenjevalni odbor je imel težko delo, ker je med kandidati lahko dobilo to pomembno priznanje le dvajset. Predsednik vlade je poudaril in prosil vsakega, naj spoštuje drugačnost in bo toleranten do drugačnih ljudi. Potem je predsednik vlade predal odlikovanje (k odlikovanju pripada tudi denarna nagrada v višini 200 tisoč forintov). Popoldan je državni sekretar za manjšine Csaba Tabajdi (ki je bil glavni organizator) za odlikovanje in goste priredil sprejem in koncert v palači "DUNA". V pozdravu je naglasil pomen tega dneva, ki nas še bolj združuje, pomaga pri tem, da se bolj spoznamo, da spoštujemo drug drugega. Vsakdo se mora zavedati

svojih korenin, svoje pripadnosti in rad bi, če bi ta dan pripomogel k okrepitvi narodnostne zavesti. Če se zavedamo, kdo smo, kaj smo, bomo lažje delali in storili za lastno manjšino vedno več. Pred koncertom so se zahvalili trije odlikovanci, govorili so o svojem delu in o vlogi manjšin v državi, v kateri živijo. "Samo kot gumb na suknjiču, skoraj da ni pomemben, če pa ta gumb odpade, suknjiča ne moremo zapeti. Takrat se vidi pomembnost tega gumba," je povedal v prisposobi eden izmed odlikovancev.

Irena Pavlič

Adventske šege manjšin v Etnografskem muzeju

OD ADVENTA DO BOŽIČA

Sodelavci Etnografskega muzeja v Budimpešti so pod vodstvom etnologinje Erzsébet Györgyi ponudili možnost manjšinam, da

finančnih sredstev, zato so se obrnili na Državne manjšinske samouprave, ki so tudi finančno pomagale. Tudi Slovenci smo izkori-

se nekateri, ki že več desetletij živimo daleč od Porabja, počutili res kot nekoč doma.

Zahvala za to gre Zvezi Slovencev na Madžarskem in Državni slovenski samoupravi ter dobremu sodelovanju med njima. Zveza Slovencev je s svojo večletno prakso in skupinami pripravila strokovni del predstavitve, Državna samouprava pa zagotovila finance. Občudovanja so pa vredni tudi tisti, ki so žrtvovali svoj prosti čas, da bi skupine pripravili. Mislim predvsem na g. Karla Krajcarja in njegovo soprogo ter na go. Klaro Fodor, sekretarko Zveze. Ne smemo seveda pozabiti mladih in učencev, ki so se pridno in uspešno pripravili. Veliko nalogo sta pa sprejeli tudi gospodinja Vera Gašpar in Magda Rogan, ki sta s svojimi domačimi dobrotami očarali navzoče.

V imenu Slovencev, ki živimo v Budimpešti, se zahvaljujem vsem, ki ste na kakršenkoli način pomagali pri omenjeni prireditvi in ste nam pričarali - četudi le za kratek čas - razpoloženje naših otroških let. Želim vam obilo uspehov pri delu ter učenju.

Ferenc Kranjec
Državna slov. samouprava Budimpešta

"Betlehemeške" na G. Seniku

predstavijo svoje adventsko-božične šege. Prireditve je trajala od 15. do 22. decembra. Odprla jo je ga. Eva Orsós-Hegyési, predsednica Manjšinskega urada, ki je pobudo ocenila kot zelo pozitivno, kajti nudi možnost za medsebojno spoznavanje, za medsebojno spoznavanje kulture. Šege in navade ob adventno-božičnem času so bile predstavljene ob koncu tedna, med tednom so pa pripravili razstavo in sejem izdelkov ljudske obrti. Organizatorji so lahko zagotovili le del potrebnih

stili priložnost ter predstavili nekatere šege v glavnem mestu. Menim, da nobenemu ni treba dokazovati, da zamuditi prireditve, katere so se udeležile skoraj vse manjšine na Madžarskem, ne bi bilo preveč posrečeno. Posebej me veselijo, da smo bili "v adventnem vencu ena lepših svečk", kajti naše skupine so s pravišnim občutkom in mero predstavile nekatere običaje: licijine in božične kolednike ter friškanje (tepežkanje) in nenazadnje ponujale značilne porabske jedi. Ob vsem tem smo

OD SLOVENIJE...

Znižanje carin

Po začasnem sporazumu med Evropsko unijo in Slovenijo, ki ja začel veljati 1. januarja, so se za 45 odstotkov (20-odstotkov za leto 1996 in 25-odstotkov za leto 1997) znižale carine za uvoz nekaterih industrijskih izdelkov iz Evropske unije v Slovenijo. Znižanje velja za približno 5000 izdelkov od 9700 (med njimi tudi za manjše avtomobile). Do leta 2001 bo Slovenija popolnoma odprla svoj trg za industrijske izdelke iz Evropske unije. Začasni sporazum bo veljal do ratifikacije gospodarskega dela pridruženega sporazuma Slovenije k EU.

Podražitev bencina

Za tekoča goriva bo potrebno po novem letu odšteti nekoliko več denarja, in sicer za liter od 2,2 tolarja za bencin do 3,1 za težko kurilno olje. Vlada je v obrazložitvi zapisala, da gre za pristojbine za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dvokisa.

Slovenija predseduje Cefti

S 1. januarjem sta začela veljati sporazum o prosti trgovini Slovenije z Estonijo in Bolgarijo, sporazum z Litvo mora ratificirati še njen parlament, pripravljata se sporazuma z Romunijo kot možno članico Cefte in Izraelom. Sicer pa je Slovenija s 1. januarjem prevzela predsedovanje srednjeevropskemu sporazumu o prosti trgovini.

Peterka zmagal na novoletni turneji

Začetek novega leta je prinesel veliko veselja ljubiteljem športa. Mladi, še ne 18-letni smučarski skakalec Primož Peterka, je zmagal na novoletni skalalni turneji Interšport. Sicer pa so se izkazali tudi prireditelji dveh tekmovanj alpskih smučarjev. Na pokalu Vitranc v Kranjski Gori slovenski smučarji niso bili tako uspešni, v Mariboru na Zlati lisici pa je Urška Hrovat v slalomu osvojila drugo mesto. To tekmovanje si je ogledal predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch.

Jajjaaa?!?

Vej pa don nej?!?

30 gezero funtov.

Telko prosi angleški Barry Matthews od pajtejke, šteri je pred tremi lejntami doj dau svoj film, naj ma kejpe naredijo. Būu je na Severnom poli (Ėszaki-sark), gde je kak geolog dojdjemau zemlāu pa rastline (nōvnyeket). Telko penaz (blūzi 8 milijonov forintov) zato prosi, ka šké tanazaj titi na Sōver, zatau pa nūca telko penaz. - *Leko bi baukše bilau, če bi en notes s sebov neso?*

Harmonizacija v Evropski uniji. Nekdeš-

VČASIK OHARE TŌ OBESIJO?

nje socialistične (komunistične) države vse škejo v Evropsko unijo. Ena bole leca, kak druga. Najbaukši šejft fiškališke majo, šteri "harmonizirajo" paragrafuše. Eške s takšimi deli se tō spravljajo, ka naj gnake žujce pa legvar bau, pa kakši glas leko majo mašini, s šterimi po parkaj travo dojrežejo. Najlepši paragrafuš je tisti, šteri bi naj tau reguliro, kakšo pomauč je trbej dati zavauč na Kanarski otokaj (Kanāri-szigeteken), ka naj bi se zavci tam skem bole plodili. - *Mi tak vejmo, ka zavci tak trnok dobro vejjo, kak se trbej ploditi.*

Brezi snega je Rusija nej Rusija. Tak misli Vjačeslav Sesojev v Moskvi zavolo toga, ka že več kak stau lejnt nej bila takša topla zima v Moskvi, kak letos. Pravi, ka so inda svejta tak

mislili, ka jim telko snega merikanarska špijonska CIA pošila. - *Rusi so inda svejta zato dosta snega mogli meti v svoji glavaj tō.*

Židovge prauti Židovam. Edni Bronsteini je že vse više, ka v Jeružalemi more vkūper živetj v ultraortodoksnimi Židauvi (s tistimi, šteri tiste velke črne klabūke nosijo). Etognauk ji je en takši "kalapoša" plūčno na njen auto, ka se je v soboto pokisila v svoj auto sestj. Kalapoške tau zato neškejo dopisiti, ka je sobota njin svetek. Gda pa je nin pravlā, ka je una prauti toma, ka bi v soboto dozaprlj autoceste v Izraeli, so se ji conali, ka je fašistka. - *Sveta Marija! Pa Marija Terezija pa njen patent o strpnosti (tūrelni rendelet).*

Nesreča v sreči. V Englandi je vse več takši

lūdi, šteri ne vzemejo gor, ka so gvinili na loterijo. Zato so si prejdnji zmislili enoga, pa so gorvzeli en fligar, šteri je eno dugo platno vlejko za sebov, na šterom je gorspisano bilau: "Dva milijona funtov - nej vaše gē?" - *Baug dragi eške nej kisnau, ka bi se človek zglaso?*

Rekordne hiba v Knigaj rekordov. Dotegamau sta v Guinnessovi knjigaj bila Nurmi pa Lewis, šteriva sta največkrat - devetkrat - prvi bila na Olimpijaj. Letos so uredniki (szerkesztők) vōzbrislali teva dva velkiva atleta, namesto nji pa nutri spisali Ewryna, šteri je prej desetkrat gvino. Baja je samo tau, ka je Ewry samo osemkrat būu olimpijski prvak. - *Včasik ohare tō obesijo?*

Fr.M.

Pismo iz Sobote

VSE JE V REDI!

Rejsan, te zadnje dneve je pri nas vse v redi. Kak ne bi bilou, če pa je tisti naš mlado-mali Primož Peterka skako tak daleč, ka njemi je niške nej blūzi mogo. Skako pa je s smučami, in če so v pitantj smuči, te je pri nas vse v redi. Že pred novin leton je cejla Slovenija trepetala, kak de tej pojbič skako, če de prvi ali nej, če de leko skako, kak je nej skako ške eden nej pred njim in tak ta- dale. Te včasj po novou leti so na veliko smučali (sieltek) pri nas v Sloveniji. Na Pohorjji ženske, stere so bile jako dobre, tak ka je sploj nej bila nevolā, ka so moški v Krajnski gori smučali kak kakši mlajši. Po tiston pa smo pā trepetali za Peterko in tou trepetanje je bilou tak dobro, pomejnji, tak smo lipou pa fejst trepetali, ka je te rejsan biu prvi.

Po ton takon, samo ka so slovenske smuči bile tan visiko gori, smo že pozabili na vse nevolute, ka jih mam more vseposejdi. Pozabili smo, ka naš parlament ške skouz nemre delati, zato ka se nemrejo zgūčati, steri do v njen glavni. Naidnouk nas je več nej brigalo, ka ništerni ne zaslužijo niti telko pejnec, ka bi vsikši den leko kaj pogeli. Od tej naših smučarov smo te dneve zvedili več, kak pa od toga, kelko nan tou leto država pejnecov vkrajzeme. Novine so že vse dneve bole kuste, kak pa smo ji nači navajeni. Vseposedi nas doli s kejpoj glejajmo naši smučari, visoko nad glavami pa držjo smuči. Če bi zdaj meli pri nas volitve, če bi zbejrali našoga prvoga ministra, ka ga nikak nemremo dobiti, bi lūdstvo gvūšno vōzbralo Primoža Peterko.

Vse je v redi!

Samo če so smučari (sielók) z nami, te nas je nika nej straj, tak je pred lejntami spejvo eden naš muzikaš. Tou je tak istina, kak je istina, ka vsikši den sunce gori dé. Nej nas je več straj, ka de elektrika dragša. Nej nas čista nika straj, kak bau vūtro ali pojutri v Evropi. Sploj nikši straj ne obēūtimo ob ton, ka na naši cestaj lidje merajo kak mūje. Kak de nas pa sploj straj, če so pa smučari z nami.

Mojo taščo Regino, trmo čedno žensko, je nika nej straj. Kak de jo pa straj, če so pa smučari z njou tō. Če se ne posreči enomi, te se posreči ednoj, če pa nej enomi in nej ednoj, te je pa tū ške Primož Peterka, steri je pa itak z njou in za nami in z nami in z njimi in pred nami in nad nami pa pod nami in nad njimi in pod njimi in ...

V glavnon, moja taščā Regina, trmo čedna ženska, spi najbole merno pozimi, zato ka so te smučari z nami in je vse v redi.

MIKI

ANEKDOTE

Gvūšno mesto

Etognauk je nikši kūpec odo po vesi pa je za žūpana spitavo. Gda so ma pokazali, gde ma žūpan kancalaj, se je vzeo, pa ga je gor poisko. Gda ga žūpan pita, ka šké, tak pravi, ka je kūpec, ma pri sebi 500 gezer forintov, pa je neške skauz nauči pri sebi držati, boji se ka ma stoj vkradne. Prosi žūpana, aj zapré not v kaso, on na drugi den po pejnaze pride. Depa žūpan se je nej podau za tau. Pravi, ka samouprave člene more pozvati, oni do svedočili, kelko pejnaz pa kama je djau. Etak de tau kūpci tū bola gvūšno. Na, vkūpt pozovējjo člene pa pejnaze etak zaprejo v omar.

Na drugi den kūpec dé k žūpani pa ma pravi, ka ma zdaj leko nazaj da 500 gezerk, gnes je že nūce. Žūpan pa etak: "Kakši 500 gezerk pa vi spominatē? Ge nikši 500 gezerk nemam." Kūpec pa zdaj etak pravi: "Ge vas ne razmej. No, ūšo mo po samouprave člene, vej do oni vedli, vej so pa tūj bili.

Členi pričejo, kūpec naprej dá svojo prošnjo. Ovi pa ranč tak kak žūpan, samo es pa ta gledajo pa pravijo, ka oni za nikške penaze ne znajo. Zdjaj kūpec že krči: "Sveti Baug! Vej pa včara sam pred vaši očami tūj njau te pejnaze, tau je pa nej istina, ka eden nika ne vej?"

Ovi pa samo tajjo pa gučijo, ka oni za nikške pejnaze ne znajo. Tau zdaj čūjejo oprvin. Zdjaj žūpan etak pravi členom: "Idte domau!" Gda so se ovi vsi spucali, te je žūpan naprej vzeo z železnoga omara te 500 gezerk, pa prejk dau kūpci. Zdjaj kūpec etak pita: "Gospaud, žūpan! Ka tau znamenūje? Kakši cirkus tū delate z menov?"

Žūpan pa: "Vejte, ge sam vam samo pokazati sto, s kakšimi lūdami ge mam delo den do dneva."

Papa

V špitalaj, gde se takši lūdje vračijo, steri so pri pameti slabi, se je etognauk tau zgodilo. Doktor se šeta po dvauri pa ednomi betežniki etak pravi: "Dober den gospaud Napoleon." Betežnik pa: "Gospaud doktor, vi ne znate dobro. Ge sam več nej Napoleon, ge sam rimski papa." Zdjaj se doktor tadala špila, pa etak pravi betežniki: "Čestitam vam za tau velko čest. Sto vas je pa za papo postavov?" Betežnik pa: "Sto, sto? Vej pa sam gospodin Baug." Zdjaj pa eden drugi betežnik etak pravi: "Gospaud doktor! Tomi norci edno rečj ne vōrjite. Vej pa tau dūn ne mislite, ka bi ge tak nauri bio, ka bi etakšoga norca za papo djau!"

I. B.

POŠTENJE STAREJŠIM LÜDAM

Že dolgo lejt je, vala Baugi, takša navada v naši slovenski vasnicaj, ka konca leta vküp pozovejo starejšo lüstvo, je z lejpimi rečami pa kulturnim programom pozdravijo pa malo pogostijo. Takšoga reda se spominajo župani od starejši lüdi, od njini trüdov pa dela, njim

oprvin navzauči bili **gospaud Camplin** tü, ki že več lejt mešüjejo slovenski v vesi. Njij sam pitala, ka mislijo od takše prireditve. "Meni se takša srečanja strašno vidijo. Lüdje vküp pridejo, si zgučavajo, malo si počinejo. Pri nas v Sloveniji, v našoj vesi tü mamó takšo

"Na stare dni sam bila prisiljena dom zapüstiti pa sam prišla es. Morem pa povedati, da se mi tuj vidi. Lüdje so sploj dobri. Pri nas so takše prireditve tü bile, liki nej tak tople, nej tak človeške. Ne morem povedati, kak je tau lejno, gda žüpan dvojezično pozdravi vsakšoga. Ovak je žüpan sploj reden človek, kak cejla samouprava, šaula pa vodstvo vesi pa moji sosedje. Pa ne pozabite napisati. Takšoga doktora mate, ka ga, po mojem, človek leko samo

norm programi je pa tam bila skurok cejla ves. Žüpan je pozdravo lüdi pa je z velkim püšlom rauž pozdravo v vesi najstarejšo žensko Ano Schrei (Lučarino teticó). Oni so 90 lejt stari. Kulturni program so šaularge pa deca iz vrteca vküppostavili dvojezično. Starejšim se je pa najbole tau vidlo, ka so se sakalaavski šaularge navčili slovenske plese. Na eden minut mi je not v pamet oblisnilo, leko ka znauvič baude v Sakalaavci plesna skupina. Plese je navčila

Na G. Seniki 132 lüdi žive, steri so starejši kak 65 lejt.

zaželejo blajžene božične svetke pa srečno nauvo leto. V dvej vasnicaj sam bila na takšni prireditvaj, stera so skorok furt gnako napravlane, depa nika posebnoga se zatok tü godi.

15. decembra na Gorenjom Seniki po slovenskoj meši so se starejši zbrali v šaulskoj jedilnici. Telko ji je prišlo, ka so njim v vreci tü prsterali. Na G. Seniki 132 takši lüdi žive, steri so več kak 65 lejt stari. Od tej je na té dén več kak 80 lüdi prišlo. Lejpi program je bio, lüdje so priliko meli se srečati, si pogučavati. Na srečanjü so zdaj

srečanje. Rad sam pa tomi, da sam letos leko prišo es. Zdaj sam leko s svojimi verniki malo vküper, pa nej tak uradno. Leko se z njimi vred malo hejcamo pa smo leko dobre vole. Tau je sploj lejpa šega, tau morejo zdržati."

Na Seniki sam eške gučala z edno takšo ženskov, stera je na svoje starejše dni prišla na Senik. Za držinski zrokov volo je zdaj, 67 lejt stara, küpila ram tuj. Prišla je es z edne madžarske vesi. "Kak se vam vidi tuj na Seniki?" sam pitala **Rozalijo Horvat**.

Lučarina tatica so v Sakalaavca najstarejša.

vali. Morem povedati, Slovenci so mi polepšali starejše dneve." Te den po podneva v tretjoj vöri je že biu **sakalaavski kulturni dom** puni. Tü so tiste vküp pozvali, steri so več kak 60 lejt stari. Njij je v Sakalaavci 52. Na kultur-

Elizabetha Slavinič, stera eške v šaulo ojdi. Etak so svetili starejši slednje dneve leta, štere so njim pripravile samouprave, šaula, vrtci. Hvala njim, starejšim zdravje pa mir.

I. Barber

VI STE NAM NAPISALI

Dragi bralci, najprva lejpa (h)vala vsakšoma, steri ste nam kakkoli vauščili blajžene svetke pa srečno nauvo leto. Vsigdar smo radi, če nam pišete, z veseldjom štemo vašá pisma, karte. Dvej kratki pismi smo vöodebrali, da bi je leko vi tö pršteli. Prvo je prišlo iz Amerike, napiso go je prof. dr. Edi Gobec, ravnatelj Slovenskega ameriškega raziskovalnega središča.

"Dragi porabski prijatelj! Moram povedati, da mi je list **PORABJE** zelo všeč, tudi domače narečje, ki ga navadno v glavnem razumem. Zelo sem vesel, da skušate ohraniti in poživiti slovenščino. Knjiga Pergerjeve je odlična - tudi tu je podobno, le da se zdijo otroci zdaj bolj zavedni kot npr. pred 20 leti, ko je bilo v ameriški družbi več predsodkov in manj pluralizma.

Res pa je, da otroci zlahka potegnejo še starše v madžarščino (ali angleščino), ker se v njej dosti laže izrazijo. Pa bi se morali mi vsi čim bolj zgodaj potruditi, da bi bila slovenščina res materinščina.

Veže nas ista usoda in isto poslanstvo. Vztrajajmo na okopih!"

Drugo pismo smo dobili z Gorenjoga Senika. "Spoštovani delavci Slovenske zveze i vodstvo Društva penzionistov! Vu imeni usej, ki so bili na srečanjü penzionistov v Monoštri, se zahvalim za pozvanje, za skrb, za unaugo dela. Preveč smo se dobro čütili, unaugo jeli, pili pa dosta plesali. (Vej nas je te nika nej bolelo.) Zahvaliti se moremo fudašom, šteri so nam tak vöрно igrali, nas v dobro volo spravili. Mislim, ka té zadvečerek niške ne pozabi, ranč tak kak izlet v Prekmurje. Eške itak edna hvala nazajak. To pa so dari Zveze, štere je usaka držina dobila na svetke. Tau lejpo navado ne pozabite, držite, či gli vas dosta košta. Mi smo vsi hvaležni.

Želim Vam uspešno novo leto, veselje pri deli i dobro zdravje.

Pozdravlja vas: Hilda Čabai"

DO MADŽARSKE

Podražitve na začetku leta

Leto '97 se je začelo - kot je to pri nas že običajno - s podražitvami. Razen večine prehrambnih artiklov (mleko in mlečni izdelki za 20 odstotkov) so se podražili nafta in naftni derivati za približno 12 odstotkov. Podražili so se tudi elektrika, centralna kurjava, telefon in poštne storitve.

Finansiranje manjšinskih organizacij

Finansiranje manjšinskih organizacij poteka na Madžarskem iz več virov. Neposredno iz državnega proračuna dobivajo podporo le Državne manjšinske samouprave, med njimi tudi slovenska, ki bo letos gospodarila s 13 milijoni forintov. Za ostale manjšinske organizacije obstajata dva pomembnejša vira, od koder si lahko zagotovijo denarna sredstva s pomočjo natečajev. Prvi vir je sklad manjšinske komisije madžarskega parlamenta, ki znaša 70 milijonov forintov, drugi je pa Javni sklad za narodne in etnične manjšine, ki je lani organizacijam, društvom, inštitucijam in posameznikom zagotovil približno 600 milijonov forintov.

Seja Državne slovenske manjšinske samouprave

30. decembra je imela Državna slovenska manjšinska samouprava sejo, na kateri so poročali o delovanju organizacije v lanskem letu ter predstavili načrte za leto. Več o seji in načrtih organizacije v naši naslednji številki.

Razstava dveh Prekmurcev

V monoštrski gledališki dvorani je na ogled likovna razstava dveh prekmurških ustvarjalcev, g. Vlada Sagadina in Ernesta Bransbergerja.

Slovenski bal

Letošnji slovenski bal bo 15. februarja v avli 2. osnovne šole v Monoštru. Igral bo ansambel PREROD.

GA DRÜGI SVETIJO, TE SE ONI TRÜDIJO...

Slovenska zveza prauto konca leta - že več lejt - organizira srečanje tistim lidam, steri delajo v slovenski kulturni skupinaj v Porabji. Lani smo svetili 28. decembra v Varaši, v gledališči. V auli ji je čakalo dosta vöpostavljeni kejpov, stere sta namalala dva slikara iz Murske Sobote, profesor Vlado

spejvat pa plesat. Če majo probo ali nastop, morajo doma njati svojo delo pa držino. Nisterni odijo z drüdjje vesi na probe. Se pravi, ne šte se, če je petek ali svetek. Gda mi svetimo, te se oni trüdiyo, aj nam s svojim programom lepši den napravijo. Tau delo dosta časa pa trüda prosi od niji.

Ötvoritev likovne razstave.

Sagadin pa g. Ernest Bransberger. Razstavo sta odprla gosta iz Murske Sobote g. Franc Obal, direktor galerije pa g. Jože Vild, predsednik Društva penzionistov. Njini pevski zbor je zapopejvo več prekmurskih pesmi, ansambel Lacija Korpiča z ženskami pa porabske naute.

Laci Korpič je za svojo dolgoletno kulturno delo prejkuzejo **odlikovanje** (kitüntetés) **Zveze kulturnih organizacij Slovenije s srebernim listom**, stereo je daubo v Sloveniji.

Na srečanju dobro priliko mamö za tau, ka na kratko ocenimo letno delo skupin. Gnesden, gda se vsebola vse pozabi - tak porabska reč, kak naute, plesi pa šege - vsebola moramo poštvüvati delo kulturni skupin. Njini glasovi pa flajsne noge širijo porabsko kulturo, stereo je indasvejta porabsko lüstvo stvaürnilo med delom na svetejšne dneve. Slovenci so ijrashnji po tem, ka so dobre volé, se radi veselijo, plešejo pa popejvajo. Dapa stalno (állandóan) delati v enoj skupini je dostaveč od toga. Tau tisti leko vejo najbolje, steri že dosta lejt odijo

Dapa dja tak mislim, ka je zatau delo poštvüva vsakši, steri se drži za pravoga Slovenca. Kakšno veliko poštanje dobijo po Sloveniji, tau oni vejo najbolje. Morajo sami čütiti, kamakoli deyo gorastaupit, je lüstvo z veseldjem, z radostjov čaka, sprejme. Tau, ka dosta odijo po Sloveniji, spoznajo lejpe krajine, dosta dobri Slovencov, zadobijo takšne dneve, na stere se dolgo spominajo, se veselo majo, je samo njino doživetje.

Zveza se tü trüdi, aj njim vse več dobrega leko včini, vsebola prizna delo. Istino, ka je tau nej samo od delavcov Zveze odvisno, liki vsebola od pejnaz. Od tistogamau, ka so na Vogrskom manjšinske samouprave ustanovili, Zveza več ne dobi pejnaze direktno iz državnoga proračuna (állami költ-ségvetés), kak v prejšnjaj lejtaj. Pejnaze leko spravi samo z natečajji (pályázatok), tau je pa dosta menje, kak bi potrejbno bilau. Lani je tau bilau 2.981.000 forintov. Zvön toga nam je konkretne kulturne programe Slovenija pomagala pokriti, plačati.

Iz domanji programov samo dva najveksiva omejnim. Na konca majüsa smo držali **Porabske dneve v Števanovci**. Za program smo meli šport, kulturno revijo pa kmečke igre. Zvön porabskih skupin smo dosta skupin pozvali iz Slovenije. Tej dnevi so nas koštali 410.000 forintov. 25. avgüstaü sa **gorenješenički plesalci 10. jubilej svetilji**. Na folklorni festival so pozvani bili plesalci iz Kopra pa Beltinec, z domanjoga kraja pa vsakši, steri je gda-svejta pleso v skupini. Lüstvo je s programom fejs zadovolno bilau. Tau, ka se je te den tak dobro posrečo, leko za(h)valimo folklori, ka so nam dosta vse pomagali pripraviti. S tejm vred, ka smo oder (szinpad) s strejov dali obnavüiti, nas je te den košto 300.000 forintov.

Zvön domanji programov Zveza poskrbi za strokovnjake (szakemberek), steri vodijo skupine, organizira nastope tak doma kak v Sloveniji, plača potne stroške. Sterokoli skupino so kam pozvali, je leko šla. Brigamo se za potrejbne stvari, opremo tü. Lani so nauvi gvant dobili goslardje Lacija Korpiča pa senički pevci, steri so nej meli. Letos so na vrsti števanovstje-veričtje ženske pa ženske seničke folklore.

Vsevküper je šest odrasli kulturni skupin, tau je 82 lidi, s toga ji 12 v dvej skupini dela. Najvekša kulturna skupina je gorenjise-nički mešani **pevski zbor Avgust Pavel**. Med člani so takšni tü, steri že popejvajo kaulék štirideset lejt. Oni veliko brigo majo za tau, aj vse več mladi vcuj spravijo. Zvön zborovodkinje Marije Trifüs, ji je več takšni, steri so drüge narodnosti pa dön radi popejvajo slovenske pesmi. Na Števanovo so vküper z zborom s Podkuma, moškim kvartetom iz Martinja pa s seničkim cerkvenim zborom božični koncert meli v seničkoj cerkvi. Lani so gorastaupili edejnajstkrat. Najvekše nasto-

pe so meli v Šentvidi, v Trbovljah pa v Rušah. Njine poti so koštale 400.000 forintov.

Senička folklor je lani več nastopov nazaj prajla pauleg muzike. Zdjaj že majo štiri goslare, steri njim veliko volo dajo k plesi. Sedemkrat so gorastaupili. Najbaukše so se meli v Kopri pa v Beltincaj. Iz njini poti je več bilau plačano, etak je nam ostalo plačati 130.000 forintov.

Števanovstje-veričtje ženske že drügo leto vči g. Marija Rituper iz Murske Sobote. Redno pripravleno staupijo gora gdekoli. Vsakšo leto so pozvane v Malo Nedeljo na srečanje ljudskih pevcev. Sedem nastopov so mele. Njine poti so koštale 65.000 forintov. Najdugšo paut so mele v Šmartno.Varaške ženske kumar čakajo, aj probo majo. Furt so dobre vole. Ji je že devet. Dvanajstkrat so mele nastop od

Najmlajša je **gledališka skupina** v Varaši. Prvo igro so zašpilali devetkrat. Njini cilj je, špilati v porabskoj rečji. Etak njé razmejt tak domanjo kak prekmursko lüstvo. Za poti so ponücali 130.000 forintov.

Mlašeče kulturne skupine ma senička šaula, tau so lutkarji pa plesalci, števanovska šaula pa pevski zborček. Njine mentorje z mejsječnim honorarjem pomagamo. Če je potrejbno, organiziramo pa plačamo potne stroške. Predsedstvo Zveze je že tretjo leto vödalo odlikovanje "Za Porabje" takšni lidam, steri že dolgo lejt delajo za tau, aj gora ostanejo porabske kulturne vrednote. Tau priznanje sta lani na porabski dnevyaj dobila Vera Gašpar pa Laci Korpič.

Kak vidite, domanje skupine so v dosti mesta pozvane. Na porabske programe mi ranč tak pozove-mo skupine iz Slovenije.

Varaške pevke kumar čakajo, aj leko na probo deyo.

Gorenjoga Senika do Slovenskih Konjic. Za njine potne stroške smo vöpláčali 85.000 forintov. Ansambel Lacija Korpiča z ženami je letos gorastaupo po cejlom Gorickom. Na Vogrskom je tü radi majo. Istina, ka so goslardje, zvön Lacija, Vaugri, dapa radi igrajo slovenske naute. Priznana skupina je. 19. decembra so dobili odlikovanje od Pomurske turistične zveze. Gora so staupili osemnajstkrat. Meli so kratke poti, njini stroški so koštali 180.000 forintov.

Zvön kulturni skupin smo lani cerkve, šaule, vrctce, gasilce, športnike, penzioniste tü pomagali s pejnazi. Tau je lani vsevküper ranč 1 milijon forintov bilau.

Veričko granico smo trikrat dali oprejtji. Čeringa je tü samo naša bila, ka je nej malo pejnaz. Vüпам, ka se s toga članka vidi, na koj potroši Zveza največ pejnaz. Vsejkm skupinam, društvo-m, gasilcom pa športnikom želejkm, da bi v tom leti tü leko delali brezi problemov, težav.

Klara Fodor

KOŠIČEV BOŽIČEK

December je zadnji v vrsti, poln veselja in radosti.

"Mlajši" vsi so nasmejani, saj pride Miklavž in Jezus Mali, med tema dvema pa še dva - smešna tipa iz Maribora - in z(a)njima - zaslužena (?) štipendija. Vsako leto akcija: - dveurna rekreacija. V začetku: Slovenija - porabskim otrokom (knjige, denar in druga darila), letos pa ne samo tem d(r)obnim in malo večjim pa dijakom, ampak tudi drugim: učiteljem in vzgojiteljicam v porabskih šolah in vrtcih.

Toliko za uvod, zdaj pa začnem še enkrat in lepo po vrsti, kakor mi narekujejo misli, srce in ne nazadnje "zveza s skladom".

Tri leta so že minila od za-

četka štipendiranja na naših šolah. Natečaj za štipendije razpisuje kuratorij Košičevega sklada na čelu z gospodom Janezom Lombergarjem, glavnim urednikom RTV Slovenije (v minulih treh letih), od letos naprej pa pod vodstvom gospoda predsednika Janeza Ujčiča, direktorja POP-TV-ja. Podpredsednica gospa dr. Zinka Zorkova (redna profesorica, prodekanica na PU v Mariboru) in sekretarka sklada (najboljša delovna sila, glavna organizatorica) Marija Bajzek-Lukač z možem Stjepanom Lukačem so že na "podaljšanem bivanju", zagotavljajo pa kontinuiteto

delovanja sklada in skupaj s predsednikom pridobivajo denarna sredstva, iščejo pokrovitelje (sponzorje), zbirajo denar za štipendiranje in raznorazne prireditve našim

učencem in otrokom, ki se sorazmerno dobro učijo slovenščino in sodelujejo v raznih interesnih dejavnostih (pevski zbor, plesna skupina, poletni tabori, likovne kolonije).

Člani kuratorija so še razen prej omenjenih vodjev gospod Ferenc Hajós, veleposlanik R Slovenije na Madžarskem, g. profesor Miran Hladnik, g. župnik Stefan Šömenek, g. Karel Krajcar, učitelj, Elizabeta Bedi-Šoš - oba iz Stevanovec in pisec tega članka.

Na zadnji seji kuratorija smo se vsi člani enoglasno odločili za nadaljevanje štipendiranja, in sicer za praznično

podeljevanje štipendij v tednu božičnih praznikov. Slavnostna prireditev je bila 18. decembra v domu kulture na Gornjem Seniku. Pokrovitelj akcije je bila POP-TV iz Ljubljane, pozdravne govore so imeli gospod Ujčič, ki je med drugim dejal, da je namen sklada, da čimveč pomaga porabskim otrokom in učiteljem pri ohranitvi slovenščine. Gospa prof. Zinka Zorko je pohvalila otroke, ki "se nič ne smejo sramovati zaradi narečnih besed, ki so jih napisali v svojih spisih". Marija Bajzek-Lukač je predstavila tiste ljudi, ki se trudijo za porabske otroke in je spodbujala učence in dijake k učenju slovenščine.

V razvedrilnem delu programa sta nastopila naša stara znanca Spidi in Gogi iz daljne "Mehike". Po začetnih težavah pri komunikaciji sta hitro našla ta "pravi jezik", mednarodno špansko-slovensko (s)mešanico. Tudi jaz (ki sem bil pred dvema letoma povezovalac programa) sem lahko sledil njenemu nastopu in sem komaj čakal, da prideta do Spidijeve babice, ki dela na "Radio de la Meksiko", in sicer "drži anteno".

Otroci so bili aktivni partnerji in so svoje zadovoljstvo izrazili s ploskanjem, s plesom in petjem, nekateri (zlasti učenci višjih razredov) pa z razumevanjem, z dojetjem povedanega. (Priznati pa moram, da so najbolj uživali gostje in novinarji v desnem kotu zadaj, takoj pri vhodnih vratih.)

Zabavnemu nastopu je sledila težko pričakovana glavna točka "dnevnega reda" - denarna nagrada. V nabiti dvorani je vladala tišina, dišalo je po kuvertah. V njih so počivali trdi, novi bankovci, ki so še morda pred nekaj dnevi ležali v tiskami. Čez nekaj časa so bili naprej in nazaj preštet, povohani

tisočaki pospravljeni na svoja mesta, na obrazih se je zrcalilo zadovoljstvo, otroci so že v svojih sanjarjenjih romali po trgovinah.

Ko sem si ogledoval te brezbrizne, vesele obraze, sem se spomnil svojih idealističnih misli, ki sem jih bil povedal v gledališki dvorani ob prvi podelitvi štipendij. Dragi učen-

vensko govoriti, pisati in peti in se niti ne potruditi, tistega naj podpirajo starši, stari starši ali drugi, saj Košičev sklad ni socialna ustanova.

Zadnjič pa še najpomembnejše, zahvalne besede. Tudi mi, letos že "stokrat bičani in križani", z "lepimi besedami pohvaljeni" porabski učitelji slovenščine, smo dobili 10

ci! Ali ste res zaslužili ta denar? Kako je naraslo vaše znanje? In kako ste vi, spoštovani starši? Ste vašim "mlajšon" doma kaj "po domače" pomagali? Ali se še spomnite? Dajte svojim otrokom za 1000 forintov 100 lepo zvenceh slovenskih besed. Koliko ste prislužili v teh dveh letih?...

Saj vem, vplivala je inflacija, devalvacija, madžarska komunikacija pa vse drugo. Kljub vsem resničnim in izmišljenim težavam sem trdno prepričan, da je vse to, kar so dobili otroci od Košičevega sklada, njihovi starši (v treh letih več kot milijon forintov) in narodnostne šole v Porabju (tu bi lahko omenil računalnike, ekskurzije po Sloveniji, knjige in najpomembnejša je - vsaj po moji presoji - konkretna denarna podpora po določenih kriterijih za kvalitetno delo), je veliko pripomoglo k ohranitvi "materne reči" v naši pokrajini. Kdor noče slo-

tisočakov. Dragi bralci, pomirite se, ne mislite na bankovca s Cankarjem. Kar smo dobili, je prvi madžarsko-slovenski in slovensko-madžarski slovar srednje velikosti, ki ga je izdala Cankarjeva založba. Seveda zame, za porabskega učitelja slovenščine, je ta besednjak dosti več vreden kot 10.000, kajti je dolgoročna investicija ne le zame, ampak tudi za moje učence in "mlajše". Z upanjem, da bo "naš Sklad" še dolgo in uspešno deloval na porabskih tleh ter spodbujal otroke k učenju dragocene materinščine, se zelo lepo zahvaljujem tudi v imenu mojega najboljšega prijatelja Lacija Domjana (člana kuratorija Košičevega sklada) vsem tistim osebam in organizacijam, ki so mi podarili to dragoceno in koristno božično darilo.

I. D.
učitelj slovenščine OŠ Števanovci

BOŽIČNI KULTURNI PROGRAM NA SENIČKOJ ŠAULI

Gornjesenička šaula se vsakšno leto z bogatim programom pripravila na božič, šteroga po celjemo svejti držijo, šteri znamenjuje človeki na svejti lübezen pa mir. Pred zimskimi počitnicami je biu kulturni daum cejlak napunjeni z decov pa starišami. Svejčice so gorele na gor okinčanom krispani, od začetka do konca programa je bilau čütiti pravo božično razpoloženje.

V tri jezika so program pripravili. Pred očami se je nam zavrtila cejlja božična zgodba, sveta držina, betlehemesi pa še sveti tri krali tü. Vse tau je bilau povezano z lejpimi božičnimi pesmi. Program je pripravila Eva Lazar, pomagali so ji pa vendar vsi. Na programi so lejpi guč meli plebanoš Sandor Bence tü. Povalili so mlajše pa so se z lejpimi rečami spominjali od božiča.

I. B.

O DOGODKIH NA KRATKO

Od izida zadnje lanske številke je bilo v Porabju nekaj važnih dogodkov in prireditvev, s katerimi bi Vas, spoštovani bralci, želeli na kratko seznaniti.

V sredini decembra je Monošter obiskal g. István Ószi veleposlanik R Madžarske v Sloveniji. Gospoda veleposlanika sta ob monoštrskem županu pričakala tudi predsednika Slovenske zveze in Državne slovenske samouprave. Po pogovoru s podjetniki obmejnega območja se je srečal tudi z učitelji slovenščine na Osnovni šoli István Széchenyi.

14. decembra so v Andovcih blagoslovili novi obcestni križ, ki ga je dala postaviti samouprava.

Mešani pevski zbor August Pavel je na začetku decembra gostoval v Trbovljah in na Podkumu. Obisk so jim Podkumčani urnili 26. decembra, ko so se skupaj z domačim pevskim zborom udeležili božičnega koncerta na Gornjem Seniku.

FRANCEK PRI DOKTORI

Fanikin Franček je rad kadiu pa v krčmau je rad šou, se včasih napiu in zato je Fanika bila večkrat čemerna. Se je korila pa njemi furt gučala, naj ide k doktorji. Leta so ta minevala pa se Franček od pijače pa od kadila nej vkraj navado, začno je duže bole kašlati pa tudi sapilo ga je že. Fanika pa je drugo nej

gučala, kak da naj ide k doktorji.

Po dugom časi se je vseedno edno gojndno spakivo pa je šou. Faniki je obečo, ka de šou k doktorji. Vōra je šla tisti den tak pomali, ka se je Fanika nej mogla doma včakati Frančeka. Že je mislila, ka jo je okoli prineso (prejk lūčo), ka je nej šou k doktorji. Gledala je, gledala, furt stala pri okni, pa tak proti večeri je te vidla, ka Franček ide. Že med dverami ga je počakala, ka bi rada znala, kak je bilou. Franček se je njej vido nikši žalosten, te pa je tudi njej nej bilou vseedno. Malo

NIKA ZA SMEJ

bole žalostna ga je pitala, ka je doktor pravo. Franček po dugom časi pravi: "Ne smem kaditi". Fanika je zdignola glas pa je začnola kričati: "Sam ti pravla, ne kadi, pa si me nej bougo! Pa ka ti je ešče pravo?" Franček pa pravi: "Znaš ka, pravo mi je tudi, ka ne smem piti." "No vidiš, sam ti pravla, ne pij, no vej si pa te zdaj svojo mero vō spiu!" Čemerna je bila Fanika pa se je drla: "Ešče ti je gospod doktor kaj pravo?" Franček si je na stolec doj sedo, si je glavo poslonu pa žalostno pravo: "Fanika moja, znaš, ka mi je ešče pravo, ka ne smem ženske nūcati." Fanika pa je skočila cuj k Frančeku pa ga prijela okoli šinjeka pa pravla: "Ah, Franček, vse doktora tūj nemreš poslušati, on tūj vsega ne vej."

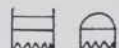
M. Sever

LICIJIN KALENDAR 1997

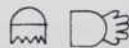
I. SVEČEN

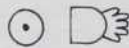
II. SÜŠEC

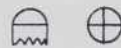
III. MALI TRAVEN

IV. VEUKI TRAVEN

V. RISALŠČEK

VI. IVANŠČEK

VII. JAKOBEŠČEK

VIII. MEŠNJEK

IX. MIHALŠČEK

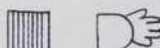
X. VSESVEČNJEK

XI. ANDREJŠČEK

XII. PROZIMEC

meгла mrzlo oblačno

dež vadržau snejg

-mkm-

Feri Lainšček V CIRKUSU

Rad bi bil klovn, ki hodi po vrvi, upal bi takrat si tudi po brvi.

Rad bi bil stric, ki ogenj požira, podkuril bi teti, ki me nadira.

Rad bi bil včasih še tudi čarovnik, lahko bi si v sobi pričaral peskovnik.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
 Naslov uredništva: H-9970
 Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
 p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
 SOLIDARNOST
 Arhitekta Novaka 4
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 Po mnenju Ministrstva za kulturo
 št. 415-715/93 mb z dne
 3.11.1993, se časopis
 PORABJE uvršča med
 proizvode, od katerih se plačuje
 davek od prometa proizvodov po
 13 točki tarife 3 zakona o
 prometnem davku (Ur. list RS,
 št. 4/92).
 ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine. e-mail: mukics@ind.eunet.hu